

Viite: Kuntajohtajakokous 31.3.2022 (asianumero 3): nähtäville asettamisesta päättäminen

Lausuntopyyntö Kuopion kaupunkiseutusuunnitelman 2030+ luonnoksesta

Kuopion kaupunkiseudulle on valmisteltu kuuden kunnan alueen kattavaa kaupunkiseutusuunnitelmaa tammikuusta 2021 lähtien. Kaupunkiseutusuunnitelman laatiminen on valtion kanssa tehdyn MAL-sopimuksen (maankäyttö, asuminen, liikenne) ensimmäinen toimenpide.

Kaupunkiseutusuunnitelmassa käsitellään Kuopion, Lapinlahden, Lepävirran, Siilinjärven, Suonenjoen ja Tuusniemen muodostamaa toiminnallista aluetta. Suunnitelman ydinsisältöä on yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen siten, että luodaan edellytyksiä ja yhteiset suuntaviivat kestäväälle kaupunkikehitykselle ja seudullisen elinvoiman lisäämiselle. Tavoitteena on sellainen ympäristöllisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kaupunkiseutukehitys, joka tukee kunkin alueen veto- ja pitovoimaa ja luo edellytyksiä elinkeinojen kehittämiseen.

Kaupunkiseutusuunnitelman laatimisessa on neljä päävaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa tarkasteltiin muuttuvaa toimintaympäristöä ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä pohdittiin kaupunkiseututason suunnittelutarpeita ja MAL-sopimuksen toteuttamista edistävää tavoitteistoa.

Toisessa vaiheessa kaupunkiseudulle laadittiin kolme erilaista tulevaisuuskuvaa (skenaariota), jotka erosivat toisistaan maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämisperiaatteiden osalta. Väestön ja työpaikkojen kasvu oli kaikissa malleissa sama. Skenaarioiden tarkoituksena oli saada aikaan perusteltu päätös kaupunkiseudun kasvun suuntaamiselle. Skenaarioiden vertailemiseksi keskenään niiden vaikutuksia peilattiin työlle asetettuihin tavoitteisiin. Skenaarioiden vaikutuksia tutkittiin myös liikennemallilla (Ramboll 5/2021). Liikennemalli osoittaa, että maankäytön sijoittamisella on merkittävä vaikutus liikennesuoritteisiin ja sitä kautta päästöjen kehitykseen seudulla. Malli myös osoittaa, että kehittämällä joukkoliikennettä, esimerkiksi nopeuttavin toimenpitein, kulkutapajakaumaan on mahdollista vaikuttaa. Väestön sijoittaminen joukkoliikenteen kannalta optimaalisesti tukee myös kävelyä ja pyöräilyä.

Skenaarioiden vaikutusten arviointiin perustuen laadittiin ns. linjaratkaisuehdotus, jonka mukaan koko kaupunkiseudulla kasvu osoitetaan keskuksiin vahvistamaan joukkoliikenteen kehittämisen edellytyksiä ja parantamaan palvelujen saavutettavuutta myös kävelen ja pyörällä. Joukkoliikennelinjaston kehittäminen perustuisi runkobussilinjoihin, jotka toteutettaisiin nykyisiin vilkkaimpiin liikennesuuntiin. Seudulla varauduttaisiin mahdolliseen tulevaisuudessa käynnistyvään maakunnalliseen taajamajunaliikenteeseen ja tuettaisiin sen potentiaalia maankäytön suunnittelulla.

12.4.2022

Linjaratkaisuehdotuksesta saatujen kuntien lausuntojen perusteella jatkotyötä ohjaavaksi kehittämisperiaatteeksi päädyttiin esittämään skenaarioista 1 ja 2 (runkobussimalli ja raideliikennemalli) muodostettua yhdistelmää. Houkuttelevan taajamajunaliikenteen toteutuminen edellyttää kuitenkin mittavia investointeja mm. valtion rataverkkoon, minkä vuoksi maankäytön kehittämisen ratkaisut eivät voi kaupunkiseutusuunnitelman aikajänteellä perustua raideliikenteen varaan. Vuoteen 2035 mennessä tapahtuvan kasvun tuleekin tukeutua ensisijaisesti nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen ja liikennejärjestelmään. Kaupunkiseudulla tulee kuitenkin olla valmiuksia edistää maakunnallisen taajamajunaliikenteen toteuttamista eikä sen mahdollisuuksia tule poissulkea potentiaalisimmilla seisakkeilla. Lausunnoissa tuotiin esiin myös kuntien erilaisia lähtökohtia, mm. maantieteellistä ja yhdyskuntarakenteellista heterogeenisuutta, mikä vaikuttaa kuntien mahdollisuuksiin tuottaa kestävästä yhdyskuntarakennetta ja kehittää joukkoliikennepalveluja.

Kaupunkiseutusuunnitelman laatiminen on kevään aikana edennyt kolmanteen vaiheeseen, jossa skenaariotarkastelun ja lausuntojen pohjalta määriteltiin kaupunkiseutusuunnittelua ohjaavat periaatteet ja laadittiin kaupunkiseutusuunnitelmaluonnos. Luonnos on laadittu lähtökohtaisesti siten, että se tukee MAL-sopimuksen kärkitavoitteiden saavuttamista; edistää vähähiilisen ja kestävästä yhdyskuntarakenteen ja sitä tukevan liikennejärjestelmän kehittämistä ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

Suunnitelmaratkaisun mitoituksen lähtökohtana on 18 200 asukkaan ja 7 000 työpaikan lisäys (nettokasvu) suunnittelualueen keskuksiin vuoteen 2035 mennessä. Kasvutavoite keskuksiin on hieman korkeampi (+1 400 asukasta) kuin linjaratkaisuehdotuksessa. Kaupunkiseutusuunnitelmassa kasvuodotus perustuu keskusten kasvuun etenkin Kuopion ja Siilinjärven kuntien alueella. Muissakin kunnissa oletuksena on, että keskustaajamat kasvavat, vaikka koko kunnan väestömäärä vähenisi. Kasvutavoite on linjassa Pohjois-Savon kaupan maakuntakaavan ja Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kanssa (ve 2: Rohkea kasvaja).

Kuntien suunnitellut kasvualueet sijoittuvat pääsääntöisesti nykyisiin keskuksiin ja niiden lähialueille (noin 2,5 – 3 km vyöhyke). Eniten vaikuttavuutta on tiheimmin asutetun Kuopion ja Siilinjärven muodostaman ydinkaupunkialueen maankäyttö- ja liikenneratkaisuilla. Ydinkysymyksiä tämän alueen suunnittelussa ovat: Miten keskustal alueiden ja taajamien tiivistämisessä onnistutaan ja miten tiivistäminen tukee runkobussijärjestelmän kehittämistä? Mitkä uudet alueet varataan kaupunkirakentamisen tarpeisiin ja miten ne kytketään tehokkaan joukkoliikenteen piiriin? Millaisia vaihtoehtoja alueiden kehittämisessä on?

Kaupunkiseutusuunnitelman eräänä jatkotoimenpiteenä on ehdotettu tarkemman kaupunkirakennesuunnitelman ja siihen kytkeytyvän runkobussiselvityksen laatimista ydinalueille. Olennaista on myös jatkotyönä selvittää, miten yhdyskuntarakenteen kehittymistä hallitaan nykyisillä kaupungin läheisillä maaseutualueilla, joiden vetovoima ja

12.4.2022

kasvupotentiaali perustuu osittain hyvään saavutettavuuteen henkilöautolla.

Kaupunkiseutusuunnitelmaluonnoksessa on keskusten ja niiden kasvualueiden lisäksi tarkasteltu kaupunkiseudun viherrakenteen kokonaisuutta ja nykytilaa erityisesti monimuotoisuuden ja verkoston ekologisen kytkeytyneisyyden näkökulmasta. Lisäksi on huomioitu voimassa olevien maakuntakaavojen luonnon arvoalueita, retkeilyä, virkistystä ja ulkoilua koskevat aluevaraukset ja yhteystarpeet. Luonnoksen vaikutukset on arvioitu hyödyntäen skenaariovaiheessa laadittua vaikutustarkastelua.

Suunnittelua on tehty osallistavin menetelmin pyrkien sitouttavaan prosessiin ja lopputulokseen. Työn kuluessa vuorovaikutus on pyritty hoitamaan laajasti ja tehokkaasti kahden rinnakkain laadittavan seudullisen strategisen tason suunnitelman (KSS /LJS) yhteisillä työryhmäkokouksilla ja työpajoilla. Luonnosvaiheessa pidettiin lisäksi kolme kuntaparityöpajaa (Kuopio-Siilinjärvi; Suonenjoki-Lapinlahti; Leppävirta-Tuusniemi) sekä Kuopion maaseutualueita käsittelevä työpaja, joissa käsiteltiin seuraavia teemoja: keskus- ja palveluverkko; keskusten nettokasvu ja sen jakautuminen eri alueille; asuminen ja työpaikat; viherverkko sekä kunnan identiteetti- ja vetovoimatekijät matkailun ja virkistykseen näkökulmasta. Liikennejärjestelmäsuunnittelua ohjaa seudun LJ-työryhmä, mutta joukkoliikenteen nykytilaa ja kehittämistarpeita sivuttiin myös työpajoissa. Työpajojen tulokset on huomioitu kaupunkiseutusuunnitelmaluonnoksen laatimisessa.

Kaupunkiseutusuunnitelmaluonnos tausta-aineistoinen tulee Maptionnaire-sivustolle sähköisesti nähtäville **19.4.-16.5.2022** väliseksi ajaksi osoitteeseen <https://new.maptionnaire.com/g/3d233eoa3l74> . Suunnitelma-aineisto (31.3.2022) käsittää seuraavat asiakirjat:

- Suunnitelmakartta
 - Koko alue 1:175 000
 - Ydinalueen suurennos
 - Suunnitelmakartan ja teemakarttojen merkintöjen selitteet
- Keskusten nettokasvu (taulukko)
- Teemakartat
 - (1) Keskusverkko, keskusten kasvuluvut
 - (2) Asuminen ja työpaikat
 - Koko alue
 - Ydinalue (pohjakartta tarkemmalla tilastoaineistolla)
 - (3) Viherverkko
 - (4) Vetovoimakohteet
- Suunnitelmaselostus
 - Suunnitteluperiaatteet, suunnitelman kuvaus
 - Suunnitelman vaikutusten arviointi
- Liitteet (tausta-aineisto suunnitelman laatimisen aiemmista vaiheista)
 - Trenditarkastelu
 - Suunnittelutarpeet ja tavoitteisto

12.4.2022

- o Skenaariotarkastelu, vaikutusten arviointi, linjaratkaisuehdotus

Asiantuntijatahoilla on mahdollisuus antaa lausuntonsa suunnitelma-luonnoksesta ja muusta valmisteluaineistosta. **Lausunto tulee toimittaa nähtävilläoloaikana eli viimeistään 16.5.2022** mennessä sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@kuopio.fi. Palaute pyydetään toimittamaan kirjaamon sähköpostiin sekä tekstimuodossa että PDF-muodossa.

Lausuntopyyntö on kohdistettu soveltuvin osin samoille osallistahoille, joita kuullaan myös kaupunkiseutusuunnitelman kanssa samaan aikaan valmisteilla olevan Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen laadinnassa. Lausuntovaiheen päätyttyä lausunnot kootaan em. Maptionnaire-sivustolle. Kunnat voivat halutessaan jakaa linkkiä omilla sivuillaan.

Kuopion kaupunkiseutusuunnitelman ja seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnosten esittely- ja keskustelutilaisuus järjestetään 26.4.2022 klo 16.00 – 18.00. Ennakkokutsu on toimitettu sopimuskuntien päättäjille, seudullisten työryhmien jäsenille, POS Elyn ja -liiton sekä elinkeinoelämän edustajille (kauppakamari, yrittäjäjärjestöt).

Kaupunkiseutusuunnitelma viimeisteillään lausuntokierroksen ja työryhmiltä saadun palautteen perusteella (= prosessin neljäs eli viimeinen työvaihe). Kaupunkiseutusuunnitelman toteuttamisen tueksi määritellään priorisoidut yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän toimenpiteet. Kaupunkiseutusuunnitelma tulee olemaan MAL-sopimuskuntien muodostama yhteinen tahtotila alueen kehittämiseksi. Suunnitelma hyväksytään erikseen kunkin osallistujakunnan valtuustossa syksyllä 2022.

Lisätietoja kaupunkiseutusuunnitelmasta antavat:

Heli Laurinen, yleiskaavapäällikkö, Kuopion kaupunki, 044 718 5430, [heli.laurinen\(at\)kuopio.fi](mailto:heli.laurinen(at)kuopio.fi)

Iris Broman, suunnittelupäällikkö, Ramboll Finland Oy, 040 840 6022, [iris.broman\(at\)ramboll.fi](mailto:iris.broman(at)ramboll.fi)

MAL-sopimuskuntien kuntajohtajat:

Kuopion kaupunki, kj Jarmo Pirhonen/akj Jari Kyllönen

Lapinlahden kunta, kj Janne Airaksinen

Leppävirran kunta, kj Matti Raatikainen

Siilinjärven kunta, kj Vesa Lötjönen

Suonenjoen kaupunki, kj Juha Piironen

Tuusniemen kunta, kj Timo Kiviluoma

12.4.2022

Jari Kyllönen
apulaiskaupunginjohtaja

Asiakirja on allekirjoitettu koneellisesti Kuopion kaupungin asiantuntijajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Kaupunkiseutusuunnitelmaluonnoksen asiakirjat: <https://new.maptionnaire.com/g/3d233eoa3l74>

Jakelu

Kuopion kaupunkiseutusuunnitelman 2030+ osalliset

Tiedoksi